

Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

Departament Ubezpieczeń Społecznych

Warszawa, dnia 2026-04-24
DUS-II.055.6.2026.PS

działając na podstawie art. 13 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach (Dz.U. z 2018 r. poz. 870), w związku z _____ petycją w sprawie przeprowadzenia zmian prawnych dotyczących zmiany kwoty potrąceń alimentacyjnych z emerytur i rent, Departament Ubezpieczeń Społecznych uprzejmie wyjaśnia, co następuje.

Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2025 r. poz. 1749, z późn. zm.), z kwoty emerytury i renty – pozostałej po odliczeniu składki na ubezpieczenie zdrowotne oraz zaliczki i innych należności z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych – podlegają potrąceniu należności enumeratywnie wymienione w art. 139. Potrąceniu podlegają świadczenia alimentacyjne oraz sumy egzekwowane na mocy tytułów wykonawczych na pokrycie innych należności, świadczenia nienależnie pobrane oraz należności z tytułu odpłatności za pobyt w domach pomocy społecznej, zakładach opiekuńczo-leczniczych lub pielęgnacyjno-opiekuńczych. W zależności od rodzaju należności, potrącić można od 25 do 70% kwoty emerytury lub renty (art. 140). Dodatkowym zabezpieczeniem osób pobierających emerytury i renty podlegające potrąceniom jest tzw. „kwota wolna od potrąceń”, określająca część świadczenia niepodlegającą potrąceniom i egzekucji (art. 141).

Ustawodawca, mając na względzie szczególną funkcję świadczeń alimentacyjnych, jaką jest zapewnienie środków utrzymania osobom uprawnionym, dopuścić możliwość dokonywania potrąceń w wyższej wysokości niż w przypadku innych należności. Maksymalny poziom potrąceń wynosi do 60% świadczenia, a w przypadku egzekucji zaległości alimentacyjnych – do 70%. Rozwiązanie to nie ma charakteru przypadkowego, lecz stanowi wyraz realizacji konstytucyjnej zasady ochrony osób słabszych ekonomicznie oraz obowiązku alimentacyjnego, który ma charakter szczególnie doniosły społecznie.

Egzekucja świadczeń alimentacyjnych została ustanowiona przede wszystkim jako instrument wsparcia osób uprawnionych do alimentów – często dzieci, osób niesamodzielnych lub znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej. Ograniczenie dopuszczalnych potrąceń, zgodnie z postulatem zawartym w petycji, prowadziłoby do osłabienia tej funkcji, a tym samym do pogorszenia sytuacji materialnej osób uprawnionych, które nierzadko są całkowicie zależne od skuteczności egzekucji tych świadczeń.

Jednocześnie obowiązujące przepisy przewidują istotne mechanizmy ochronne dla dłużników. Kluczowym instrumentem jest tzw. kwota wolna od potrąceń, która określa minimalną część świadczenia pozostającą do dyspozycji świadczeniobiorcy. Kwoty te są zróżnicowane w zależności od rodzaju potrąceń, corocznie waloryzowane oraz ustalane z uwzględnieniem poziomu minimum socjalnego. W przypadku potrąceń alimentacyjnych od 1 marca 2026 r. kwota wolna wynosi 849,42 zł, próg ten podlega corocznej waloryzacji na zasadach określonych dla emerytur i rent.

Należy podkreślić, że w sytuacji, gdy wysokość świadczenia – po odliczeniu składek i podatków – nie przekracza kwoty wolnej, potrącenia nie są dokonywane. Oznacza to, że ustawodawca zapewnia dłużnikowi minimalny poziom środków niezbędnych do utrzymania, realizując zasadę ochrony minimum egzystencji. Postulowane w petycji obniżenie maksymalnego progu potrąceń do poziomu 40% oraz podwyższenie kwoty wolnej od potrąceń wymaga rozważenia w kontekście skutków systemowych. Analizy wskazują, że znaczące zwiększenie zakresu ochrony dłużników prowadziłoby do istotnego ograniczenia efektywności egzekucji. W szczególności podniesienie kwoty wolnej do poziomu zbliżonego do minimalnego wynagrodzenia skutkowałoby wyłączeniem spod potrąceń zdecydowanej większości świadczeń emerytalno-rentowych, co w praktyce uniemożliwiłoby realizację roszczeń wierzycieli.

Taki stan rzeczy prowadziłby do zachwiania równowagi pomiędzy ochroną dłużnika a prawami wierzyciela, która stanowi fundament obowiązującego systemu. W konsekwencji mogłoby dojść do ograniczenia realnej wykonalności obowiązków alimentacyjnych, osłabienia dyscypliny płatniczej oraz podważenia społecznego znaczenia instytucji alimentów jako narzędzia zabezpieczenia podstawowych potrzeb osób uprawnionych.

Odnosząc się do postulatu indywidualizacji potrąceń, należy wskazać, że system egzekucji opiera się na jasnych i jednolitych kryteriach ustawowych, co zapewnia jego przejrzystość oraz równość wobec prawa. Wprowadzenie uznaniowości w tym zakresie mogłoby prowadzić do niejednorodności orzecznictwa oraz wydłużenia

postępowań egzekucyjnych, co pozostawałoby w sprzeczności z zasadą ich sprawności i skuteczności.

Podkreślenia wymaga również, że organy rentowe, w tym Zakład Ubezpieczeń Społecznych, nie są uprawnione do oceny zasadności prowadzonej egzekucji ani do modyfikowania zakresu potrąceń – ich rolą jest wykonywanie obowiązków wynikających z otrzymanych tytułów wykonawczych.

Mając na uwadze powyższe argumenty, należy stwierdzić, że obecnie obowiązujące regulacje stanowią wyważony kompromis pomiędzy koniecznością zapewnienia skuteczności egzekucji – w szczególności świadczeń alimentacyjnych – a potrzebą ochrony dłużnika poprzez zagwarantowanie mu minimalnych środków utrzymania. System ten uwzględnia zarówno funkcję zabezpieczenia społecznego, jak i konieczność realizacji zobowiązań o szczególnym znaczeniu społecznym.

W związku z powyższym brak jest podstaw do poparcia postulatu zmiany przepisów w proponowanym zakresie. Jednocześnie informujemy, że sytuacja świadczeniobiorców pozostaje przedmiotem bieżących analiz, a ewentualne zmiany legislacyjne mogą być rozważane wyłącznie z uwzględnieniem całościowych skutków dla systemu zabezpieczenia społecznego oraz interesów wszystkich jego uczestników.

Pouczenie

Zgodnie z art. 13 ust. 2 ustawy o petycjach sposób załatwienia petycji nie może być przedmiotem skargi.

Z wyrazami szacunku

Eliza Wiśniewska
Dyrektor
Departamentu Ubezpieczeń Społecznych
/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/

Do wiadomości:
Kancelaria Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej
BIPL.0600.9596.2025

The first section of the paper discusses the importance of understanding the cultural context of mental health care. It highlights the need for mental health professionals to be culturally competent and to provide care that is sensitive to the diverse needs of different ethnic and racial groups.

The second section of the paper reviews the current state of research on the mental health of ethnic and racial minorities. It discusses the challenges faced by these groups in accessing and receiving quality mental health care, and it identifies areas where further research is needed to improve outcomes for these populations.

The third section of the paper offers practical recommendations for mental health professionals working with ethnic and racial minorities. It emphasizes the importance of building trust and rapport with clients, and it provides strategies for addressing cultural differences in communication and treatment preferences.